

Romanohangos

ROMSKÝ HLAS • ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE • ROČNÍK 24 • ČÍSLO 5 • VYŠLO 12. ČERVENCE 2022

CENA 18 Kč

Komentář Tomáše Ščuky:
**Prezentace romských
běženců z Ukrajiny je
v médiích neobjektivní!**
strana 3

**Romští poutníci
zaplnili Svatý Kopeček.
Poutníci objevovali, jak
překonávat překážky**
strana 3

Gejza Horváth:
**Migrace, rasismus
a diskriminace**
strana 5

ZPRÁVY

Hodonín u Kunštátu – Památník holokaustu Romů a Sintů na Moravě připomněl 10. července důležité historické události, které měly nezměrný tragický dopad na životy tisíců českých i moravských Romů.

Tábor v Hodoníně u Kunštátu (stejně jako druhý obdobný tábor v Letech u Písku) sloužil mezi lety 1940–1942 jako kárný a později jako sběrný tábor. Dne 10. 7. 1942 – tj. před osmdesáti lety, byl vydán výnos o potírání tzv. cikánského zlořádu. Výnos nařizoval provést soupis všech „cikánů, cikánských míšenců a osob žijících po cikánském způsobu“. Na základě tohoto výnosu se v srpnu 1942 z obou sběrných táborů staly tábory tzv. cikánské. V nich byly na dobu neurčitou vězněny celé romské rodiny včetně dětí. V důsledku tristních táborových podmínek zde zemřelo 207 osob. Většina zbylých vězňů byla v srpnu 1943 převezena hromadným transportem do koncentračního tábora Auschwitz II-Birkenau na téměř jistou smrt. V rámci připomenutí těchto důležitých historických milníků proběhly 10. 7. v památníku

Pokračování na str. 2

Na nevhodné výroky Křečka upozorňují i někteří senátoři

foto: ČTK

Slabou a nevýraznou roli sehraává Stanislav Křeček v roli veřejného ochránce práv. Domnívám se, že si nejvíce škodí svými zaujatými výroky vůči menšinám. Nevycházejí totiž z objektivně zjištěné pravdy,

naopak podporují silně zakořeněné stereotypy ve společnosti. Zároveň tím pan Křeček poukazuje na svoji neodbornost a nekompetentnost v oblasti lidských práv.

Dle předsedy senátorského klubu

21 a Pirátů Václava Lásky pronášší ombudsman ve veřejném prostoru dlouhodobě předsudečné a xenofobní výroky odporující úřadu, který zastává. Křečkovy opakované výroky i jednání se podle senátního

stanoviska staly předmětem veřejných kontroverzí a silné kritiky ze strany institucí i osob zabývajících se ochranou lidských práv. Horní

Pokračování na str. 2

Trp z bolesti z disciplíny nebo trp z bolesti z výčitek

Markéta Paštiková má 33 let, žije v Praze a pochází z jižních Čech. Pracuje jako fitness trenérka. K této práci ji přivedla její váha. Jak sama v rozhovoru říká, člověk si musí najít to svoje. Z jejího koníčku se stala životní profese. Pracuje každý den a své práci s klienty se věnuje na 100 procent. V současné době ji nejvíce zaměstnává příprava na soutěž Bikiny fitness.

Ahoj, Markéto, zajímalo by mě, jak ses dostala k fitness, co tě inspirovalo začít se tomuto sportu aktivně a efektivně věnovat?

Dobrý den, k fitness mě dostala má váha, která se už blížila k 90 kg.

Co přesně předcházelo tomu, že jsi měla těch 90 kg? A když ses pak rozhodla to změnit, jak ta změna probíhala, co všechno jsi tomu musela obětovat?

Necítila jsem se komfortně, nemohla jsem si koupit oblečení, které se mi v obchodě líbilo. Když mi někdo řekl, že mám zadek jako vrata, to byla moje smrt. Hlavně po zdravotní stránce to pro mě bylo těžké.

Pokračování na str. 4

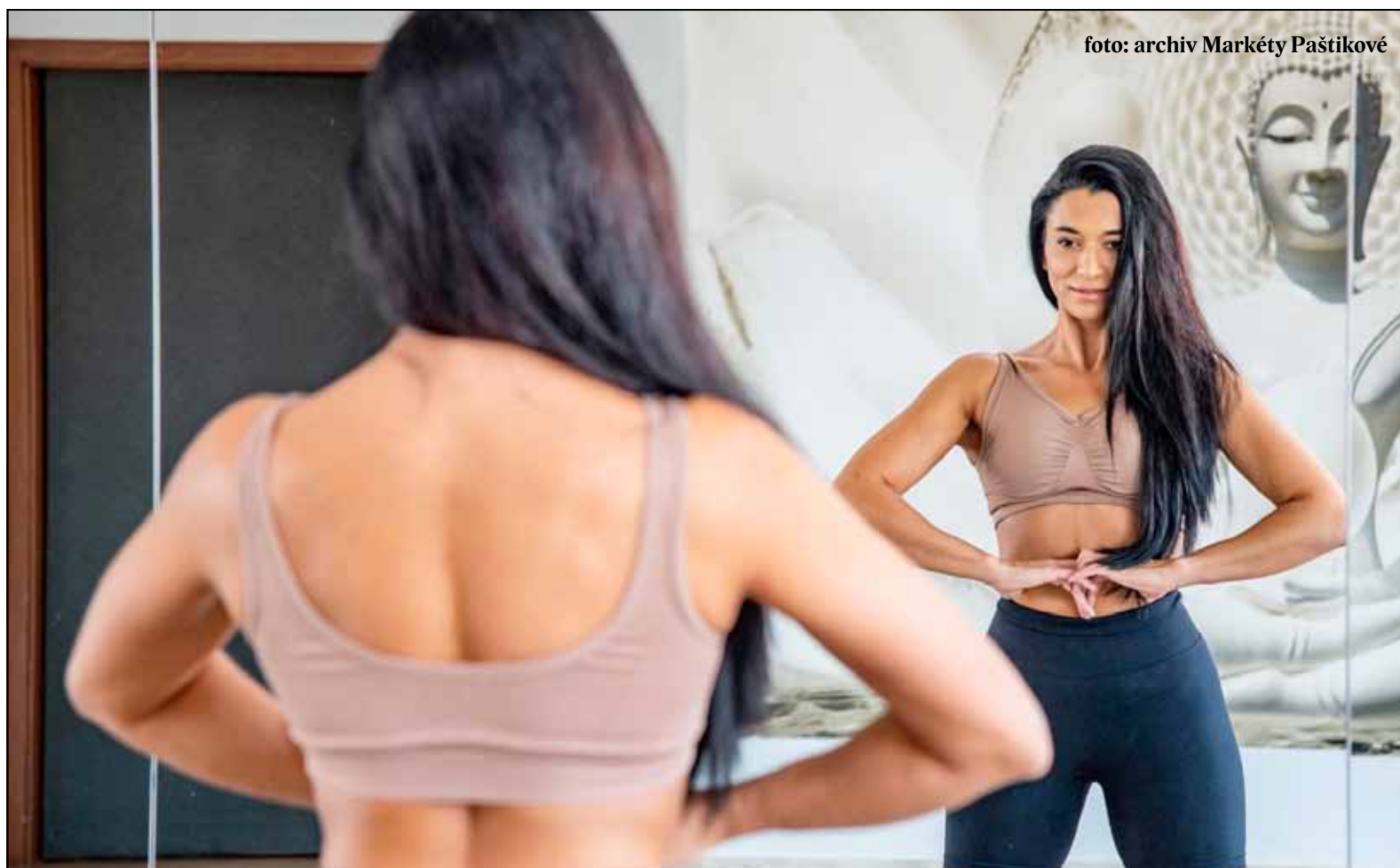

foto: archiv Markéty Paštikové

ZPRÁVY

Dokončení ze str. 1

komentované prohlídky zdarma. Důraz byl kladen na datum 10. 7. 1942 – prováděcí směrnice „Výnosy o potírání cikánského zlořádu“ a 2. 8. 1942 – zprovoznění tzv. cikánských táborů v Letech u Písku a Hodoníně u Kunštátu.

Liberec – V Liberci o víkendu vyvrcholil Týden Romů – Melodia, série koncertů a setkání, které organizovali místní Romové ze spolku Comunités. V rámci akce se také uskutečnil slavnostní galavečer v Severočeském muzeu v Liberci, během kterého získalo ocenění pět romských osobností: Dana Hrušková, Petr Ščuka, Jan Kima, Eva Gáborová a čestné ocenění získal Jan Kanaloš. Nejprve proběhlo veřejné nominační kolo, kdy sama romská komunita mohla nominovat kohokoli ze svého okolí. Následně nezávislá porota vybrala oceněné osobnosti. „Beru jako úspěch, že samotná komunita dokázala vybrat oceněné. Nebyl to nějaký umělý výběr, ale nominace lidí, kteří chtěli tyto osobnosti ocenit, což, myslím, je velmi důležité,“ uvedl pro zpravodajský server Romea.cz Jan Kanaloš, předseda spolku Comunités.

Praha – Představitelé vládní koalice kritizují rozhodnutí Křečka odebrat Šimůnkové od 1. července všechny agendy. Premiér Petr Fiala (ODS) ČTK sdělil, že kroku nerozumí a po svém návratu ze summitu NATO v Madridu bude žádat vysvětlení. Žádat ho bude i předsedkyně Sněmovny Markéta Pekarová Adamová (TOP 09). Na Twitteru uvedla, že se jí zatím krok jeví jako msta vůči Šimůnkové za její jiné názory.

Bristol – Páru, který v anglickém městě Bristol léta zotročoval mladé Romy ze Slovenska, soud uložil tresty odnětí svobody. Pětačtyřicetiletý Maroš T. ze Slovenska byl odsouzen na 16 let odnětí svobody a čtyřicetiletá Joanna G. z Polska dostala devítiletý trest za mřížemi. Pár čelil v Británii obvinění ze zločinu obchodování s lidmi a novodobého otroctví. Slovenská agentura TASR citovala televizní stanici Sky News. Odsouzení přivezli do Spojeného království nejméně 29 osob, z nichž některé byly vychovány v dětských domovech na Slovensku. Slíbili jim lepší život v Británii. Namísto toho však mladým Romům po přicestování na ostrovy vzali pasy a nutili je pracovat v automyčce či v nehtovém salonu. Romové byli nuceni pracovat 16 až 18 hodin denně, sedm dní v týdnu. Čelili fyzickému násilí a výhrůžkám smrti. Slíbené peníze nikdy nedostali.

Mladá Anne Franková popsala nelidskost holokaustu jako málokdo

Její deník se stal jedním ze symbolů tragického osudu milionů lidí židovského původu, pronásledovaných a zavražděných nacisty za druhé světové války. Židovská dívka původem z Německa Anne Franková jej začala psát ve 13 letech v úkrytu v Amsterdamu, pak byl úkryt pravděpodobně prozrazen a ani ne šestnáctiletá Anne zahynula v březnu 1945 v koncentračním táboře Bergen-Belsen, který o pouhý měsíc později osvobodila britská armáda. Deník vyšel poprvé před 75 lety, 25. června 1947.

Deník obsahuje vzpomínky, úvahy, nenaplněné touhy i každodenní zážitky dívky. Není mnoho knih, které by se dočkaly tolika vydání a překladů a které by tak hluboce otřáslы svědomím Evropy. Deník má několik verzí. Autorka totiž původní zápisky později přepracovala a literárně vylepšila. První nizozemský vydavatel z knihy navíc odstranil sexuální názory mladé autorky. Její otec zase nesouhlasil s tím, aby se čtenáři dozvěděli, že si podle dcery nerozuměl se svou ženou. Až později vyšly zápisky kompletní.

Originální záznamy své dcery odkázal Frank v závěti Nizozemskému státnímu ústavu pro válečnou dokumentaci v Amsterdamu. Deník byl přeložen do více než 70 jazyků a prodalo se ho přes 30 milionů kusů a inspiroval řadu divadelních her a filmů. Česky prvně vyšel v roce 1956. Dům na amsterdamské ulici Prinsengracht, kde se Anne s rodinou ukrývala, navštívilo např. v roce 2019 1,3 milionu lidí. Pandemie nového typu koronaviru poté zasáhla i do návštěvnosti muzea.

ČTK

Na nevhodné výroky Křečka upozorňují i někteří senátoři

Dokončení ze str. 1

komora proto vyzývá Křečka, aby úřad ombudsmana důsledně naplňoval nezávisle a nestranně a v souladu s ústavou a ostatními zákony.

Předmětem kritiky se stalo například Křečkovy prohlášení z loňského ledna, podle něhož někteří Romové mají problémy s bydlením ne kvůli diskriminaci, ale kvůli tomu, že „devastují bytový fond a přeměňují část obcí ve vyloučené lokality“. Pozornost vzbudila i nedávná reakce na vyjádření ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského. Křeček uvedl následující: „Ukrajinci budou umírat kvůli slabosti NATO. Pomáháme, jak můžeme, na úkor vlastních občanů, a ještě se máme nechat urážet.“ Po kritice svůj příspěvek na sociálních sítích smazal.

V roce 2021 si veřejný ochránce práv vysloužil kritiku i ze strany Evropské komise. Podnětem bylo vyjádření 14 neziskových organizací a několika jednotlivců. V něm autoři upozornili na nevhodné výroky o menšinách, zejména Romkách a Romech. Byly také uvedeny obavy důvěry v úřad. Pokud se pan Křeček veřejně nijak nekontroluje a hanobí romské etnikum, odrazuje tím zároveň potenciální oběti rasové diskriminace od podání oficiální stížnosti k orgánu pro rovné zacházení. Domnívají se, že je ohroženo naplňování cílů sledovaných ve směrnici EU věnované rasismu.

Zmíněné obavy na základě opětovných diskriminačních výroků Stanislava Křečka sdílí i Evropská komise. Ve svém prohlášení uvedla, že se rozhodla reagovat okamžitě a záležitost projedná s nově jme-

novanými příslušnými českými orgány na začátku roku 2022.

V posledních letech se ocitáme v ne příliš vhodném politickém prostředí. Prostředí, které by mělo vztah či alespoň snahu řešit tato méně populární témata. Rozložení sil v zemi těmito tématům prostě není nakloněné. Romy veřejně dehonestuje prezident, ombudsman, komunální politici apod. Ideální to v minulosti samozřejmě nikdy nebylo. Nicméně tu byl alespoň nějaký protipól, který se nebál vůči protiromským výrokům veřejně ohradit. Uvedu např. Annu Šabatovou, Michaela Kocába atd.

Výsledky podzimních voleb nám, byť na krátkou dobu, dávaly jistou naději ve zlepšení. Zatím jsem ale bohužel žádnou politiku ve prospěch Romů nezaznamenal. Snad se tedy nějaké snahy současné vlády objeví.

Tomáš Ščuka

foto: Ludvík Hradílek, Deník N

Pravidla u dávky na bydlení budou od července jednodušší

Pravidla u příspěvku na bydlení budou od července jednodušší. Úpravy nastanou také v čerpání rodičovského příspěvku a v pravidlech vyplácení dávky mimořádné okamžité pomoci. Změny přinese vládní novela, kterou dnes podepsal prezident Miloš Zeman. O jeho podpisu informoval Hrad. Předloha ještě musí vyjít ve sbírce zákonů. Zeman ji stvrdil ve stejný den, jako ji schválil Senát.

Příjemci příspěvku na bydlení budou dokládat příjmy a výdaje jednou za půl roku, nikoli každého čtvrt roku jako doposud. Úřady budou dávku přiznávat na dobu neurčitou a lidé o ni nebudou muset žádat každý rok znovu. Nutný nebude ani podrobný rozpis jednotlivých položek nákladů na služby související s bydlením.

Rodiče s nízkými výdělky si budou moci podle novely zvýšit měsíční částku rodičovské z nynějších

nejvýš 10.000 korun na 13.000 korun. Podle ministerstva práce a sociálních věcí si tak v době zdražování budou moci rodiny zvednout příjem, celkovou částku příspěvku pak ale vyberou rychleji.

Příspěvek na bydlení se počítá z normativních nákladů, které na každý rok vždy od ledna stanovuje vláda podle předchozího vývoje cen energií, nájmu a dalších nákladů. Podle novely by mohla započítat také v následujících letech i odhadovaný růst pro další rok. Doklady k dávce by lidé mohli předkládat i v kopiích bez ověření. Úřad práce by si v případě pochyb ale mohl vyžádat originály.

Běžné kopie by lidé mohli podle návrhu dokládat i k žádostem o dávku mimořádné okamžité pomoci, která patří mezi podpory v hmotné nouzi. Dostat ji mohou lidé bez příjmu a majetku, kteří nezvládnou situaci řešit sami. Jedno-

rázovou podporu ve výši až 15násobku životního minima mohou získat oběti tornáda, povodní, požárů či havárií. Nyní je to 63 750 korun. Nově by ji mohli pobírat i lidé, jimž by kvůli nedostatku peněz hrozila ztráta bydlení nebo by zůstali bez základních potřeb. Celková částka v jednom roce podle novely nepřekročí dvacetinásobek životního minima, teď tedy 85 000 korun.

U jednorázové dávky by se také posuzoval příjem žadatele a jeho blízkých nejen za daný měsíc, ale i za předchozí tři měsíce. Opatření má podle ministerstva práce zabránit spekulování, kdy lidé před podáním žádosti kvůli získání podpory vybírali peníze z účtů. Penzistům by se při hodnocení nároku do příjmu neměl zahrnovat celý důchod, ale 70 procent. Dávku si lidé budou moci vyřídit v místě, kde skutečně bydlí.

ČTK

Romští poutníci zaplnili Svatý Kopeček. Poutníci objevovali, jak překonávat překážky

Setkávání, sdílení a společenství. S tímto záměrem zaměřily 18. června na olomoucký Svatý Kopeček téměř čtyři stovky poutníků. Ti si v rámci tradiční Romské pouti vychutnali bohatý program včetně mše svaté, hudby a tance. Motivem letošního ročníku byla slova svatého Josefa „Pharipena šaj tuke den zor, te džas dur.“ (Těžkosti ti mohou dát sílu jít dál). Mši svatou celebroval Mons. Václav Malý.

Letošní čtyřicetý ročník Romské pouti odstartovala mše svatá, kterou sloužil ve svatokopecké bazilice Navštívení Panny Marie Mons. Václav Malý, titulární biskup marcellianský a pomocný biskup pražský, spolu s P. Pavlem Ryšavým a P. Jiřím Cahou. „Tématem byly těžkosti svatého Josefa. Ten měl své sny a představy o jednoduchém životě v manželství, ale nakonec musel bojovat s řadou těžkostí a problémů. Naučil se překonávat překážky. To může být Romům blízké,“ nastínil salesiánský kněz P. Jiří Caha z Ostravy, pro kterého šlo již o desátý ročník. „Je důležité být pokorný, odolný a stavět se překážkám čelem. To je výzvou pro každého člověka,“ dodal.

Po mši svaté následoval prostor pro setkávání a prezentace skupin poutníků. Na pozadí dynamické hudby a barvitých tanečních vystoupení se představily komunity z Ostravy, Přerova nebo Brna. „Naším cílem bylo, aby se setkávali Romové a lidé zabývající se pastoračními službami. To se nám podařilo. Nechtěli jsme oslovit širokou veřejnost, ale spíše specifickou skupinu,“ nastiňuje jedna z organizátorek akce Ludmila Gottwaldová.

Duchovní rozměr je pro Romy klíčový

Podle Gottwaldové byla letošní Romská pouť více duchovně zaměřená než v předchozích letech. „Chtěli jsme, aby kněží a pan biskup chodili mezi lidmi a vzájemně si naslouchali. A to se povedlo na výbornou,“ doplňuje s tím, že událost atmosférou i mírou sdílení překonala minulý ročník. „V posledních letech na rozdíl od kvantity počtu účastníků preferujeme duchovní rozměr společného setkávání,“ potvrzuje ředitel Charity Olomouc Petr Prinz s tím, že jde o správný směr.

Čtyřicetý ročník Romské pouti, která se koná nepřetržitě od roku 1998, podle něj ukázal, že letitá duchovní akce má stále smysl. „Když z něčeho uděláme tradici, stáváme se zodpovědnými za to, že dobré skutky budou pokračovat. Žijeme v době neustálých změn a potřebujeme věci, kterých se můžeme chytit. To je klíčové obzvláště pro Romy, kteří mohou skrze tuto událost prožívat důležité duchovní společenství,“ zakončil Petr Prinz.

Tobiáš Czekaj

KOMENTÁŘ Prezentace romských běženců z Ukrajiny je v českých médiích neobjektivní!

TOMÁŠ ŠČUKA

Negativní popisování Romů v médiích u nás není žádnou novinkou. Dlouhodobě převažují informace, které tuto národnostní menšinu zkreslují. Extrémně zažitá stereotypní vnímání Romů hraje v mediálním prostoru významnou roli.

Na nádražích, v parcích a dalších veřejných prostranstvích vidíme už 3 měsíce romské matky s dětmi. Vidíme fakt, jak necháváme jako solidární společnost pomáhající Ukrajině přespávat pár set těchto osob v naprosto nedůstojných podmínkách neodpovídajících dočasné ochraně vyplývající z legislativy České republiky i Evropské unie. Zatímco 378 tisíc běženců bydlí v podmínkách odpovídajících respektu k základním právům člověka. Jak tuto skutečnost vnímá veřejné mínění? Smutné je, že v médiích převažují informace o zneužívání sociálních dávek. Ztrácí se tím ale ta základní podstata. Je přece zjevné, že tu dochází k rozdílným přístupům při registraci mezi uprchlíky. Ze strany státu, potažmo obcí, totiž dochází k diskriminačnímu přístupu při poskytování dočasné ochrany vůči romským matkám s dětmi. Ze všech příchozích běženců před válkou jsou v této chvíli jediné na celém území ČR bez střechy nad hlavou.

V této souvislosti mně v médiích chybí další relevantní informace k objektivnímu posouzení celé záležitosti. Nenašel jsem například informace, že bratři, synové a otcové těchto romských běženek na Ukrajině bojují a nasazují své životy! Ony také prchají ze zóny, kde je válka. Práce médií by měla mít, obzvláště u takto citlivých témat, zodpovědnější postoj. K věrohodnému posouzení nám přece nemůže stačit pár protiromských výroků komunálních politiků. Jak jinak si vysvětlit jejich vyjádření, kde veřejně hanobí Romy, aniž by svá tvrzení dovedli věcně zdůvodnit?

Uvedu příklad údajného dvojího občanství u romských běženek. Někteří politici a následně i mainstreamová média dokázala předělat Ukrajině na Maďarsko. Velmi zajímavý postup médií. Ač žádná data k dispozici nebyla, začalo se ve veřejném prostoru ihned pracovat se zaujatými nepodloženými tvrzeními některých politiků, že jde v podstatě o Maďary, kteří dle zákona nemají na ochranu nárok.

V minulém týdnu však zmíněný nafouknutý blábol vyvrátilo zjištění České televize. Dle Policie České republiky z více než 5000 žádostí o prověření bylo odůvodněných jen zhruba 150. Jde tedy o naprosto marginální číslo. Úřady navíc několik týdnů odmítaly data o dvojím občanství běženců novinářům poskytnout. Například zpravodajský server Romea.cz se snažil zjistit, kolika uprchlíků z Ukrajiny se tento problém týká, již na začátku května.

Závěrem se ptám, kde je ta pozornost vůči konkrétním datům, která nejsou na věc kvalifikovanou vypovídající hodnotou? Proč nemají tyto informace stejnou pozornost ve veřejném prostoru jako blábol o maďarských Romech, vypuštěný některými politickými představiteli s cílem zpochybnit existenční situaci maminek s dětmi a naopak zhanobit a demonizovat jejich romských původ?

Jen upozorňuji, že i navzdory výše sdělenému se tito lidé i nadále ocitají v nedůstojných podmínkách. Žádná náprava ani omluva.

E migracija, o rasizmus, he e diskriminacija

O Ukrajinci denašen anglo mariben andre Čechiko u adaj le Romenge nane pre kedva, save šanciji del o štatus le parne migranten the save le kale migranten. O čechika Roma keren bida pro politika, pro politicka radikala, he pro džene, so keren pro uradi andro fori. Phenen, hoj andre Čechiko peske o rasisti šaj keren, so kamen, he kana kamen. O čechika Roma džanen, hoj le kale Ukrajincen nane ola ista šanciji he pravos, sar le parne Ukrajincen. Phenen, hoj o štatus le ukrajinskone Romen adaj nakamel, he vaš oda lenge aňi našigitinel, he hin leske jekh, so lenca avela dureder. Andre ala problemi vakeren he o čechika gore, ale he o čechiko štatno politika. Pro internetos he andro štatna medija furtom ispiden ča nalače informaciji pal o ukrajinska Roma, phenen, hoj hine bibacht džene, hoj nakamen te dživel sar pes patrinel, sar manuša. Pro kale migranta nadikhen sar pro manuša, so denašen anglo mariben, phenen, hoj aven adaj ča vaš oda, hoj kamen te chasňarel avri o štatus le lovendar. Ale o čačipen hin ajso, hoj le kale Ukrajincen mek o štatus nadiňas šancija, hoj adaj andre Čechiko šaj ačhen, he le čhavorenca. O Roma hine segregimen the akor, sar imar hin len pravos adaj andre Čechiko te ačhel. O Roma tiž roden than, kaj nane mariben, vaš oda kamen te ačhel adaj andre Čechiko. Ale sar o romane džuvla peskre čhavenca aven andre Čechiko, ta o uradi he o nipi pre lende dikhen sar pro džene, so nakamen lačhes te dživel u vaš oda len adaj nakamen. O kale daja hine odzefimen le parne dajendar. Soven pre phuv pal o štacioni, avri pre čar tel o holo zegos u o parne ukrajinska daja soven le čhavorenca pro hotela. O bare čechike džene he o socijalna organizaciji phenen, hoj o rasizmus he e diskriminacija adaj andre Čechiko funginel. O čechika Roma mištes džanen, hoj oda avka hin, vaš oda, bo jon andre Čechiko rasizmus cerpinen imar but berš. O rasizmus andre Čechiko egzistinel, he mosarel e evropsko demokraticko ideologija. Amen džanas, hoj o štatus adaj nakamel le ukrajinskone Romen, phenen o čechika Roma. Te hin len andro dokumenti ukrajinsko he ungriko nacija, ta he avka hin len pravos, hoj lenge te šigitinen. Sar Ungri šaj ačhen te dživel andre Europa, kaj kamen. The hoj hine Ukrajinci, ta oda hin len čindo andro passporti. O kale Ukrajinci denašen anglo mariben avka sar the o parne.

O mariben pre Ukrajina naandás nič lačo aňi le politikenge, la vladake. O Čechi pre lende keren bari bida, naši len avri ačhen, u jon nič bibacht nakeren, ča dolikeren o lav, so dine la Europake. Podpisinde o paktos, he braňinen o smirom he e sloboda. Hin oda situacija, pre savi dopotinel calo svetos, he nekbuter nekčoreder džene. Choc o čechika Roma dživen čores, he avka hordinen le ukrajinskone Romenge chaben, paňi he uraviben. Ada isto keren he o socijalna organizaciji. Raťi džives prethoven le Romenge e čechiko čhib andre romaňi, šigitinen he la administrativaha, le nipendar kiden o uraviben pro čhavore he perdal o dospela džene. Hordinen lenge chaben he žužo paňi, kaj len te avel so te pijel. O čechika medija čiten, pal kada navakeren, naden avri nisave informaciji, daran te na našaven peskre kljienten. Te bi informinas le manušen, sar o čačipen hin, ta šaj bi prikerenas e luma, bo jon la dosta tiž masarde. Informinen ale a pal oda, so o manuša kamen te šunel he te dikhel. U oleha lenge barol upre e kljientela he lengri ekonomicko situacija. Andro medija chuden than o politika, he o džene, so prezentinen peskro radikalno pravos he o rasizmus. O medija lenge keren reklama bi o potiňiben. O radikalna rasisti phenen, hoj o čechika Roma naši dživen jekhetane le Čechenca, bo perdal o gore bi oda avelas bari riskantno situacija. Phenen, hoj o ukrajinska Roma peske adaj avle vaš o love, hoj kamen te chasňarel avri o štatus. Ala dumaha tiž phenen, hoj lengro rasizmus hin perdal o štatus bari lachi politicko idea. Vare-save politicka rasisti peske le medijenca kerde avri peskri politicko existencija. Le medijenca tiž dochuden ke peste avre radikalne politiken the e rasisticko banda meksa buter barol. Choc andre calo luma hin bari bibacht situacija, barol o čoripen he ehin baro kuč, o rasisti he o radikalna politika solacharen le niposke, hoj jon kerena pale ajsi politika, hoj pes le niposke dživila hinke lačhes. But nipi ala radikalne politikenge paťan u jon le čechike nipostar keren diline manušen. O Čechi diľine nane, me paťav, hoj ala radikalne politiken imar navolinena.

Gejza Horváth

O Roma vakeren
pořad ČR určený pro Romy.
www.romove.cz

Trp z bolesti z disciplíny nebo trp z bolesti z výčitek

Dokončení ze str. 1

Jsem astmatik a sotva jsem vyšla schody. (*směje se*) Nemluvě o intimní stránce, to bylo tabu, hrozně jsem se před přítelem styděla. Obětovat? To nemohu říct, spíš mi to vše jen dalo, než že bych něco obětovala. Ono jde jen o to nastavit si to v hlavě, trochu si osvěžit a naučit se něco o výživě a hýbat se! Nechci zacházet do detailů, ale pro začátek každému stačí trochu si upravit jídelníček a začít se hýbat, i kdyby to měla být jen chůze nebo tanec.

V současné době pracuješ jako fitness trenérka. Udělala jsi kus práce sama na sobě. K tomu, abys někoho trénovala, se potřebuješ hodně věcí naučit. Co všechno musí takový fitness trenér umět? Každý fitness trenér musí mít zkušenosti, jak s pohybovou aktivitou, tak s psychickou podporou, porozumět klientům a nebýt jen držák na ručník nebo počítadlo.

Kolik lidí se ti hlásí a pravidelně navštěvuje tvé osobní tréninky? Momentálně mám asi třicet klientů.

Pokud se tedy člověk rozhodne, že by chtěl chodit cvičit a neví, jaký typ aktivity by právě pro něj byl vhodný, jak by měl správně postupovat? Popřípadě kolikrát týdně doporučuješ lidem cvičit, aby to mělo efekt?

Jsem zastáncem toho, že každý klient, který chce začít cvičit, bavíme se tady o začátečnících, by si měl zaplatit minimálně dvě hodiny s trenérem, který by mu ukázal aspoň základy. Dýchání, dřepy, prkno (plank), mrtvý brouk, výpady... Tyto cviky jsou pro začátečníka za mě velmi důležité. Rozhodně nedoporučuji vlihnout do fitness centra a hned zkoušet stroje bez jakéhokoliv dohledu a správné techniky. Doporučuji cvičit minimálně dvakrát týdně a upravit stravu.

Jak se stravuješ, předpokládám, že musíš mít nějakou speciální stravu?

Stravuji se tak, jak chci, aby moje tělo fungovalo. Bílkoviny, sacharidy, tuky (makroživiny), vláknina, vitamíny a voda. Příklad: 120g rýže (sacharid), 100g masa (bílkovina), 50g (tuk), zelenina (vláknina), vitamíny: B, C, multivitamin, omega, zinek, magnesium, kolagen.

Jak často trénuješ, preferuješ cvičení venku, doma nebo ve fitku? Svůj trénink mám pětkrát v týdnu: nohy, záda, ramena, prsa, kardio. Navíc vedu skupinové lekce, které cvičím s klienty. Takže cvičím hodně. Vůbec se nebráním cvičení venku, když mám volno, moc ráda si klidně zaběhám.

Porad jako zkušená trenérka nějaké efektivní cviky na problema-

tické ženské partie jako jsou zadek a břicho.

Břicho je hlavně o stravě, na zadek doporučuji cviky s posilovací gumou, výpady, zákopy, dřepy.

Existuje nějaké zásadní pravidlo pro zdravý životní styl?

Za mě neexistuje žádné zásadní pravidlo na zdravý životní styl. Řekla bych, že každý si musí najít to své.

„Pro začátek každému stačí trochu si upravit jídelníček a začít se hýbat, i kdyby to měla být jen chůze nebo tanec.“

Jak jsou na tom podle tebe mladí Romové se stravováním a celkově s pohybem?

Bohužel špatně. Podle mě za to můžou předsudky, frustrace z toho, jak na ně Češi budou koukat. Velkou roli hraje také finanční stránka a bohužel chybí znalosti o potravinách. Víím, že když se naše národnost do něčeho vrhne, je v tom dobrá, ať je to zpěv, tanec, kultura, tak i sport, ale na ten zapomínáme. S obezitou souvisí bohužel mnoho nemocí

– cukrovka, ztvrdnutí jater, tvorba žlučových kamenů, kožní komplikace, psychosociální komplikace, bolesti kloubů a páteře, nádorové onemocnění, vysoký tlak, arytmie. A mohu pokračovat dále ...

Co bys nám řekla o metodě, která odstraňuje celulitidu – maderoterapii? Jaké má účinky a jak přínosná je pro lidi?

Maderoterapie je dynamická masáž dřevěnými válečky. Je vhodná pro odstranění celulitidy, detoxikuje tělo a podporuje lymfatický systém. Jsem sama překvapená, co všechno tato technika dokáže.

Markéto, jak trávíš volný čas?

Mám volný jeden den v týdnu a ten věnuji svému příteli a pejskovi. Taký uklízení a přípravě jídla. Když se podaří, ráda jezdím do přírody a navštěvuji wellness, kde odpočívám.

Co tě v současné době nejvíce zaměstnává?

Momentálně se připravuji na soutěž v Bikiny fitness. Hodně mě zaměstnává cvičení a příprava jídla.

Máš nějaký vzkaz pro naše čtenáře, jak bys je motivovala, aby začali cvičit?

Trp z bolesti z disciplíny nebo trp z bolesti z výčitek.

rozhovor vedla Veronika Kačová

Cerpin khatar dukh khatar disciplina, lebo cerpin khatar dukh khatar čhivkeriben

E Markéta Paštiková dživel ke Praha the avel khatar jižní Čechi, ehin lake trandatrin berš. Kerel bufi sar fitness trenerka. Ke peskri bufi la anda lakri vaha. Sar korkori andro vakeriben phenel, sako manuš peske mušinel te rakhel koda peskro. Khatar lakri zaujma pas ačhilas dživipnaskeri bufi. Kerel bufi sako džives, the peskre klienten del 100 procent. Adadžives la del nekbuter bufi sufaž Bikini fitness.

Servus, Market, zaujiminlas bi man, sar tut dochudlal andro fitness, so tut inspirinlas te chudel čačes te kerel kada športos?

Lačho džives, andro fitness man andaš miri vaha, savi avelas imar ke eňavardeš kila.

Sostar prikidlal, hoj tut ehas kole eňavardeš kila? The kana tuke palis phendal, hoj oda zmeňineha, sar koda visariben dičholas, so savoro vaš kada mušindal te kerel?

Načujinavas man lačhes, naši mange andre sklepa cinavas o grati, save pes mange pačinenas. Sar mange vareko phendās, hoj man ehin bari bul, ta oda ehas miro meriben. Nektuter oda ehas perdal mande pharo andro sasťipen. Som astmatikos, the phares džavas upre pal o ganki. (asal) Nadav duma pal o sukmomno dživipen, oda ehas tabu, but man angle miro pirano ladžavas. So vaše diňom? Oda naši phenav, calkom man oda but diňas, než bi mange iľas. Džal pal kada, sar peske oda o manuš kerela andro šero, čeporo pes te sikhľol vareso nevo pal o chaben the te čalavel pes! Nakamav te del duma andro detajlos, ale pro začatkos sakoneske kampol čeporo aver te chal, the te chudel pes te čalavel, he te bi ča phirenas lebo khelenas.

Akanak keres bufi sar fitness trenerka. Kerdal pre tute baro koter bufi. Andre kada, hoj varekas te treňines, tut mušines pherdo veci te sikhľuvel. So savoro kajso fitness treneris mušinel te džanel?

Sakones fitness treneris mušinel te avel skušenosťas, sar andro čalaviben, ta andre godi, te ačaluvel le klientenge, the te naavel ča koda, so chudel lenge o ručnika lebo kerel počitadlos. (asal)

Keci džene pes tuke prihlasinen the phiren pre tire treninki?

Akanakes man ehin vaj tranda kljenta.

Te bi o manuš kamelas te phirel te športinel, the nadžanel, savo tipos andro športos bi perdal leste ave las lačho, so bi majinlas te kerel? The kecivar andro kurko bi majinlas te športinel?

Som dženo, savo pes marel pal kada, hoj sako kljentos, savo kamel te chudel te športinel, te das duma pal o začatečnika, bi peske

majinlas te pošinel avri duj ora khatar treneris, hoj leske te sikhavel čeporo, sar peršes te športinel. Te dichinel, džepy, prkno (plank), murdardo kirmo, výpady... Kale sikhľuvipena hine perdal začatečnika perdal mande but bare. Bizo bi naphenavas te denašel andro fitko the mindar te džal pro stroji, bi nisavo dodikhiben, sar lačhes te kerel e technika. Dophenavas bi, hoj minimalnes duvar andro kurko, he te prikerel o chaben.

Sar chas, phenavas bi, hoj tut ehin varesavo specijalno chaben?

Chav kavka, hoj miro teštos te funginel. Bílkoviny, sacharidy, žira (makroživiny), vláknina, vitamíny the paňi. Phenas: 120g riskaša (sacharid), 100g mas (bílkovina), 50g (žiros), zelenina (vláknina), vitamíny B, C, multivitamin, omega, zinek, magnesium, kolagen.

„Pro začatkos sakoneske kampol čeporo aver te chal, the te chudel pes te čalavel, he te bi ča phirenas lebo khelenas.“

Kecivar andro kurko športines, športines feder avri, khere abo andro fitko?

Treňinav pandžvar andro kurko: o čanga, dumo, phike, koľina, kardio. The mek kerav jekhetane lekciji, save športinav le kljentenca. Ta športinav but. Vobec man naratinav te športinel avri, sar man ehin voľno časos, but rado mange spokojnones denašav.

Phenes amenge, sar ačalardí trenerka, save lače cviki te kerel pro problematicko džuvľikano teštos, savo ehin e paluňi the o per?

O per ehin buter pal o chaben, pre paluňi dophenav cviki la gumaha, savi del zor, výpady, zákopy, džepy.

Egzistinel varesavo pravidlos perdal sasto dživipen?

Vaš mande naegzistinel nisavo pravidlos perdal sasto dživipen. Phenavas bi, hoj peske sako manuš mušinel te rakhel koda peskro.

Sar upre ehin o Roma andro chaben the čalavipen?

Bizo nalačhes. Perdal mande vaš kada šaj aven predsudki, daravipen vaš kada, hoj pre lende o gadže dikhena. Bari rola adaj avela tiž o love, the bizo chibinel godi, save chabena hine lače the save nalače. Džanav, hoj te pes amari narodnostfa andre vareso mukhel, ehin andre kada lači, te oda ehin giľavipen, kheliben, kultura, ta he o športos, ale pre leste čeporo pobisteras. Le thulipnaha aven pherdo nasvalipena – cukrovka, zazorisalipen andro buke, cholakere bara, problematicko cipa, dukhiben andro kokala the dumeskero kokal, psychicka problemi, nadorovo nasvalipen, učo tlakos, aritmija. The šaj dav duma het...

So bi amenge phenehas pal tiri metoda, savaha pes našavel e celulitida – maderoterapie? Save la ehin zorlipena the sar lači hiňi perdal manuša?

E maderoterapie ehin dynamicko masaz le kaštune valečkenca. Ehin lači perdal našaviben andre celulitida, detoxikinel o teštos the kerel feder o lymfaticko sistemas. Som korkori prekvapimen, so savoro kaľa technika džanel.

Market, so keres andre tiro voľno časos?

Ehin man voľno jekh džives andro kurko, the oda dav mire piraneske the rukoneske. Pratinav the pririchtinav o chaben. Te pes podarinel, rado phirav andre priroda, the phirav andro wellness, kaj mange odpočivinav.

So tut del akanak nekbuter bufi?

Akanakes pes pririchtinav pre sufaž Bikini fitness. But man del bufi o čalavipen the te kisitinel o chaben.

Phučelas e Veronika Kačová

Migrace, rasizmus a diskriminace

Čeští Romové jsou znepokojeni z rozdílného přístupu státu k bílým a černým ukrajinským uprchlíkům. Stěžují si na přístup některých politiků, politických radikálů a městských zastupitelů. Tvrdí, že v Česku je možno svobodně projevovat rasizmus. Čeští Romové ví, že černí Ukrajinci na rozdíl od bílých Ukrajinců nemají stejné podmínky ani práva. Tvrdí, že stát je tady nechce, a proto je záměrně nechává bez pomoci na pospas jejich vlastnímu osudu. K těmto událostem se vyjadřuje nejen občanská společnost, ale i státní sféra. Na internetových sítích i ve veřejnoprávních médiích se pořád šíří negativní informace o nepřizpůsobivých ukrajinských Romech. Černí uprchlíci nejsou vůbec vnímáni jako lidé, kteří utíkají před válkou, ale jako vykořisťovatelé systému dočasné ochrany. Pravdou však je, že většina romských uprchlíků dočasnou ochranu ani nezískala. Ale k segregaci černých uprchlíků dochází, i když ochranu státu mají. Ukrajínští Romové také hledají bezpečné azyl v České republice. Ale když romské ženy se svými dětmi vstoupí na české území, jsou hned vnímány jako nepřizpůsobivé a pro českou společnost nežádoucí. Černé matky s dětmi jsou oddělovány od bílých matek. Spí i s dětmi na holé zemi v halách hlavních nádraží, v podchodech nebo na volném prostranství, a bílé matky v zařízeních hotelového typu. Mnohé české osobnosti i neziskovky tvrdí, že to je projev českého rasizmu a diskriminace. Čeští Romové jsou o tom pevně přesvědčeni, protože s rasizmem bojují už mnoho let. Rasizmus v ČR existuje a demoluje evropskou demokratickou ideologii. „My víme, jak stát zachází s romskými ukrajinskými uprchlíky!“ říkají čeští Romové. Pokud mají dvojí občanství, ukrajinské a maďarské, i přesto mají nárok na zákonem danou pomoc. Jako Maďari mohou požádat o politický azyl v celé Evropě. Svědectví o svém ukrajinském občanství mají napsané ve svých cestovních pasech. Černí Ukrajinci utíkají před válkou stejně tak jako bílí.

Válečná ukrajinská situace nepřinesla nic dobrého ani vládním politikům. Stali se nepřáteli české společnosti, i když museli plnit mezinárodní závazky, bránit mír a svobodu. Je to stav, na který doplácí celý svět a potažmo nejslabší společenské vrstvy. I přes veškerá úskalí a chudobu nosí chudí čeští Romové romským uprchlíkům jídlo, vodu a oblečení. Potřebnou pomoc zabezpečují romským běžencům i neziskovky. Zajišťují non-stop tlumočnické i administrativní služby, organizují sbírky oblečení pro děti i dospělé, zabezpečují jídlo a pitnou vodu. Česká média o této humanitární pomoci Romům mlčí, obávají se o svoji sledovanost. Přitom by mohli napravovat svět, který do značné míry zkazili i oni. Zabývají se tématy, která lidé chtějí vidět, zvyšují si tak svoji sledovanost, a tím i svoje ekonomické zabezpečení. V médiích dostávají prostor pro svoji mezinárodní rasistickou reklamu i někteří politici i zastánci a ochránci lidských práv. Radikální reprezentanti rasizmu označují v médiích české Romy jako bezpečnostní riziko. Romské ukrajinské uprchlíky popisují jako ekonomické podvodníky a tímto alibismem schovávají svůj rasizmus za ušlechtilé společenské politické cíle. Někteří jedinci si s podporou médií pomocí rasizmu zabezpečili i svoji státem placenou politickou existenci. Mediálně nabalují na sebe další politiky a svoji společnou radikální propagandou tak rozšiřují řady českých rasistů. I když celý svět bojuje s ekonomickou krizí, oni občanům slibují ekonomické zabezpečení. Mnoho lidí těmto radikálním politikům věří a oni své voliče mediálně prezentují před světem jako české národní blbce. Češi ale nejsou blbci a já věřím, že těmto politickým radikálům to už v komunálních volbách spočítají.

Gejza Horváth

Pheňa

Uliřam andro augustos andro berš 1985, andro peršo beršesko řives amara dakro the dadeskro ehas nacalo řhon. Amari dajori amen andas pro svetos sar normalno lořhiben, ale kada, hoj pes uluvaha duj, vobec nadžanelas. Ehas lake trandatrin berš the ehas la řuki řigura, e vaha peske řikerelas pro jepařel kila, ale sar ehas phari, ta prikidřas hem tranda kilo buter. E daj ařhilas andro řokos, ehas la dukha, vařoda hoj cerpinelas andre dukh mařkar lořhiben, ale delas avri o jakha kavka but, vařoda so predžidřilas. Pařtuvelas bi o řala-vipen andre řpitafa pro hařos the thořas vera, hoj imar řisavo řhavoro naa-vela. Le dadeha pes halasinenas pal o nava, vařoda hoj len ehas avri kidlo řa jekh. Ta palis vihrajindas e Viktorka the e Vendulka. Tosara, oda řives, kana e daj avřas khatar řpitafa khere, the dikhřas pes andro gendalos pre peskro teřtos, ehas andro řokos. Pal o lořhiben khatar lakro teřtos odřalas o paři, savo khatar khabņipen pre peste řilas, the mindar řuřilas pal o deřupandž kila tele! O řhanga lake ehas řuke, hoj peske miřfinelas, hoj pre lende naterdřola.

E daj dikhelas le dades rado, prindžarde pes andro hotelis, kaj e daj ke-relas buři pre recepcija. O dad odoj duj rařa sovelas, the dujto řives la da vi-řindas pro chaben. Sodujđzene peske řukares ačaloņas, ehas terne the očarimen jekh avrestar. O berša pes ale sig kerde aver. Amaro famiřijakro dživipen nahas řisavi paramisi. Džanavas, hoj o dad řilas vera la daha, he bije kada, te bi la buter prindžardahas. E daj ehas řukar džuvři, oda řačipen, ehas la řukar bare kale bala, řukar muj, kale bare jakha, save peske mařine-las rasenkaha. Lakre vuřta ehas řeporo uzko, ale bare. Rado hordinelas uzko vigana, ehas řuki, the řiž cholova, save pes tele kernas buchle. Sako muřš pes pal late visarelas. Le dadeha phirenas andro kinos, lebo řa kavka pařtuvenas andre řar the vakerenas peske.

Pre miro řhavoripen leperav rado. Miri pheň, savi pre mande ehas but řidři, ale ehas la aver charakteris, manca ehas řaj vřadzi. Samas peha hem sako řives, phirahas peha andre řkola, sikhřuvahas pes, dikhahas pre tele-viza pro zakamade řilmi. Amaro řhavoripen ehas nadořalo, the varekana řiž bi o řikeriben. Buterval la pheňaha andro vořno řasos kerahas avri pher-do diline baviřaga, řiř pes lendar nasikhřilam. E daj le dadeha amen but na-řikerenas, sar bi majindamas te kerel avri o vořno řasos. Andro řisave kru-řki amen napisinenas. Me somas řuki sar kařtoro, the mira pheňa ehas kav-ka vaj pal o saranda kilo. Andre kole berša amenge ehas deřutrin berš. ři-vesa pal e řkola beřahas khere pař e televiza, the dikhahas pre amare kama-dune zakamade řilmi, the pař oda chahas gulipena lebo labardo maro, řokoladovo zmrzřina the kavka. Načudalřnav man, soske e pheň kavka pri-kidřas. Pre mande oda nahas řisar te dičhol.

Khatar miro řhavoripen mange leperav pre mire sune. Jekhvar mange džalas suno, hoj amaro kher chudřas te labol the amen pes nařři dochuda-has avri. O kher labolas andro oranžovo řvetla the savoro dičhuvelas kavka džido. Mire rařaskere džungale sune man uřtonas upre, ale na řa man, he mira da, dades the mra pheňa. Jekhvar, sar pes mande delas koda suno pal amaro kher, savo labolas, peske e daj beřlas pař mande andro hařos le la-venca, hoj te bi řačes labolas, ta bi muřindamas te řujinel thuv. O dad hin-ke řiř naphenelas, sostar bi man řujindomas feder, savoro hem mukhelas pre daj. Asandřilas pre mande, the odgelas pale andre peskri cimra. E daj man chudřas mujestar, the thořas pre mande lepeda dži pař e brada the od-gelas. E Vendi pre mande asandřilas the phendas, hoj man te nadarav. Kur-ko pal koda suno pařes pař amaro kher chudřas te labol jekh kher. Savoren amen oda upre uřtařas, sar řundonas le hasičen the řandarengre motora. Me somas andro řokos. Savoro oda dikhahas khatar blaka. Ale me džana-vas, ko andre dživelas. Dživenas odoj phureder rom la romňaha. řiko hem nadžanelas, hoj mire džungale sune pes řačes ačhona...

Cerpinavas vřelřijakenca řundipenenca. Pařavas, hoj sar baruvava avri, ta oda preačhola, ale napreačhilas, ipen visar oda ehas goreder. Nadžana-vas, so manca, ta chudřlom te pijel cigaretři the te pijel pařenki, andre řkola, pre sredno, man thořom jekhetane kajsa bandaha, save naphirenas andre řkola the kerahas diliņipena. Kamavas, hoj te perav pre aver godři. Jekhvar, sar khatar řkola avřam khere la pheňaha the samas bokhale, ta pes e daj an-dre phandřas andre sovibnaskeri, zaphandřas o firanga the murdardas an-dre o řvetlos. Pařtolas andro hařos. Nadžanahas, so e daj andre kola sovi-bnaskeri kerel, the kavka peske phenahas, hoj peske gelas pre chviřka te pařtol. Nahas amen tromadřpen te drukinel pro vudar the the phučel, ři ehin savoro miřtes, samas andre puberta, the ehas amenge řa deřutrin berš. E daj le dadeha nahas varesar zorale andro řikeriben. Pro řikeriben kampol energija, sava amara daja nahas, the o dad hinke mukhelas savoro rozgiņi-pen pre late. E daj cerpinelas řives řivestar depresenca, the sako řives pal o dilos pes zaphandelas andre cimra.

2. koter andro aver řisłos

Veronika Kačová

Hajmáš Cibula...

Sar rado leperav pro cikne řhavores, so mange peřa andro jilo, kana so-mas the me cikři řhajori.

Sar odava sas? Hi, leperav, sas ja-runes, the amen beřahas andro stat-kos, tel o řukar kařřilis o Lemberk. Dživahas odoj buter famiřiji, sas odoj miřtes, o phureder phirenas an-dre buři pro statki, the amen o řha-vore phirahas andre řkola ko Jablon-né le autobusiha.

Jekhvar kija raři vareko pre amen-de vičinel, the igen marel pro vudar. „Fero, dža dikh, k’odava hin, avri del baro briřind...” e daj bičhavel le dades.

„Imar džav.“

O dad džal tele pal o schodi, the řomrinel, hino domardo la buřatar, kamel te sovel. Tel e perca avřa pale, the nane korkoro, hin leha jekh muřš le cikne řhavenca, savore hine řupa paři le briřindestar.

„Julka, phenel, hoj len nane kaj te džal, the avri igen perel o briřind, daral vař o řhavore...”

„Hi, imar nek avel andre le řhavo-renca,” phenel miri laři dajori. Džal andre dujto cimra, the anel varesave rondři pre lende.

Me řak dikhav pro řhave, jekheske hin talam řov berš, the ole dujteske, so hin les jekhřukareder jakha pro svetos, pro cimbli hin leske vareso, sar sivkerdo, hin eňa berš. Dikhav pre leste, the jov pre mande.

„Adaj le tuke o rondři, the džan an-dre dujto cimra, uren tumen the le řhavoren, me kerava vareso te chal, the teja.“

O rom řunel la da, the džal andre cimra. Me řiňom andal o řifoneris mire neve řeplaki, dava leske. E daj kerel o chaben, o dad beřel pař o skamind, the fajčinel.

O rom avel imar preurdo the le řhavorenca, the phenel: „Imar sam řuke, sar tumenge pařikerava...”

„So furt pařikeres, avadaj, the beř tuke, the phen, khatar sal...”

Somorutan beřfa, the o řhavore beřen pař o skamind. „Miro nav hin Hajmáš Cibula, avřom khatar o Slo-vačiko, e romňi mange muľa, the me nadžanav, kaj te džal, avka avřom pro řechi, bo khere nane řisavi buři...”

„Adaj hin buři pherdo, the tut nane řiko? Famiřija, e sasuj?”

„Miri rokoři mange bi pomožine-las, ale the len řiř nane, the e sasuj? Joj řiři igen bibacht manuři, furt phenel, hoj miri romňi muľa vař mange...”

„Odava na!”

„Hi, savorengre joj oda vakereľ, igen mange kerelas bibachtalipen, nadelas mange smirom...”

„No, adaj tumenge len řulo zu-min, the o maro, teja, the palek řaj dumazinen, o řhavore hine bokha-le.“

řunenas mira da, dine pes te chal, o bareder pes ladžal, ale o cikno pes takoj diňa andro chaben. Joj, hin mange pre lende somorutan, naka-mav řoha te avel bije dajori, e daj hin

pre calo svetos savoro!

E daj le dadeha řiž beřen pař o skamind, the me, the vakeras, akaňik nasam trin džene, ale bare-der rokoři.

„Pařikerav vař o chaben...”

„Ma pařiker furt, odava hin bisa-voreskero, ale tiro nav hin ajso...”

„Me som Ungro, khatar o Komar-nos, vař oda la romňakeri famiřija man nakamenas, sas mange igen pharones...”

„No, imar doř vakeriben, ma ker tuke starořfa, tajsa džaha amenca, the džaha pal o veducis, sa avela miřtes. Akaňik džas imar te sovel, tu džaha andre cimra le řhavorenca, the e Věrka sovela amenca. Tajsa nadžaha andre řkola, aveha le řha-venca khere, the savore trin džene džana te chal andre zavodno ku-čňha, ři?”

Joj, savi man hin loř, avaha calo řives jekhetane!

Avka savoro sas, sar miri daj phe-nelas, le Hajmášis line andre buři, dine les kher, kaj te beřel le řhavo-renca. The me le Ernestoha samas furt jekhetane, ačhila amendar bare pajtařa, phirahas jekhetane andre řkola, so sas le Ernesto, sas the man, o řuvački, o cukriki, sa sas amen jekhetane.

„Věrka, me som adaj igen rado, ale hin mange somorutan pal e daj...”

„Me džanav, bije daj nane lačhes, ale miri dajori hin řiž tiri daj, ři?”

„Hi...”

„Ernesto, phen mange, s’odava hin tuke pre cimbla?”

„Joj, odava řiř, jekhvar peřom pro bar, the řulolas mange but rat, e daj le dadeha manca denařte andre řpi-tařa, odoj mange andre side, the ačhila mange preku e cimbla, the e řhindo...”

„No, miřtes, hoj džives, ha, ha.“

„Věrka, muřinas amenge te del lav, hoj řoha nadžaha khatar amen-de, furt avaha jekhetane, ři?”

„Hi, soske?”

„Me darav, řoha nadžanes, le da-des hin ajsi pajtařkiňa, pro phral del briga, savoreha leske pomožinel, the furt pes pre peste asan, ta na...”

„Kaj les odcirdela...”?

„Odava na!”

Jekhvar sar chudřlom e dar, hoj miro Ernesto mange džala het. Ob-lapindam amen bara zoraha, kaj amen řiko te naocirdel.

Tel o jekh kurko avřa ke mande o Ernesto rovibnaha the phenel: „Věrka, tajsa džas preč, varekaj ko Dečinos, the e pajtařkiňa le dadeskri džal amenca, adařives amenge o dad phendā, so karaha?”

Ačhilom sar o bar, miri jilo imar namarel.

„Me nadžanav, so keraha, sar avava bijo tute...”

„The me bijo tute...”

Avka geřa preku but berš, o řiřa ačhile le Ernestostar, me som dospe-lo, the miro pajtařis hin miro rom. Savoro hin avresar, o iletos řhavori-kano hino preč, th’avka sikra mange

andre godři avel o Ernesto. Sas oda-va řukares, bije povinořfa, řak řukar iletos.

Miri dajori nasvařila, džav pal late la te dikhel, beřel khatar amende du-reder.

„Ferkus, džav pal e daj, avav khe-re kurkones...”

„Miřtes, ale le tuha la Zdenka.“

„No bije late me nadžava řikhaj.“ Avka džas la řhajoraha pre staňica pre mařina.

„Ma chořar, Zdenka, muřinas amenge te cinel řistki pre mařina...”

„Me som laři, řak predikhava man...”

„De mange o vast, the av cicho...” Nane cicho, furt saki perca mandar phučkerel pre savoreste, džala imar andre řkola, odoj talam avela smiro-řňi.

„No řup, uřři, adaj hin amari ma-řina...”

„Daje, daje, džas adaj te beřel, an-dre řilka...”

„Hi, ale ma vičin!” Džas andre, řživav pal e Zdenka o gerekos, the pal mande, the beřav. Aňi na-dikhřlom, ko hin adaj amenca, beřel adaj jekh muřš le cikne řhavoreha, talam hin leske ochto berš. Miri řha-jori geřa te beřel pař leste, the del bari дума. Me dikhav pro muřš, varesar man cirdel ke peste, hino řukar manuř terno, ale dikhav, hoj hin leskeri cimbla mange prin-džardři, jov hino! Kecivar pre leskeri cimbla lapinavas. The jov dikhel pre mande, amare jakha pes jekhetane reste. Asandřlom pre leste, the jov asandřila pre mande.

„Ernest Cibula?” dav ke leste дума.

„Věrka Kováčová?” phučel jov.

Asabnaha kivinav le řeroha.

„Tu nabisterdāl pre...”

„Sar řaj bisterav? Sako peske le-perel, kana sas řhavoreske kamib-naha...”

„The me pre tute buteval dumina-vas, dikhav, hoj hin tut řukar řhajori, sa džal pre tute...”

„The tiro řhavoro hin řukar, sar odava sig denařfa, ři?”

Kezdindam te leperel, sar preku dživahas amaro iletos řhavorikano, kerahas baro asaviben, the o řhavo-re amenca, andre řilka hin bari loř. O drom sig preku geřa.

„Imar sam pro than, Zdenka, dža-ha avri andal e mařina. Jilestar tuke dav but bacht, the leper pre mande, imar amen nane řiř, řak o leperi-ben...”

„Věrka, zijand, hoj akor geřam khatar tumende preč, ulamas calo iletos jekhetane...”

„Odava nařřik džanes, sakones hin peskero osudos...”

„Hin tut řačo, ač Devleha, ave-ha calo iletos andro miro jilo, Věr-ka...”

„Ač Devleha, but bacht calo ile-tos, Ernesto.“

Džas avri andal e mařina la Zden-kaha, the e mařina řidžal miro řha-vorikano kamiben dur khatar o le-periben... **Irena Eliášová**

Hajmáš Cibula...

Jak ráda si zavzpomínám na chlapečka, který zůstal v mém srdci, když jsem byla malá holka.

Jak to vlastně bylo? Ano, pamatuji si, že začínalo jaro a my bydleli ve statku pod krásným zámekem Lemberk. Žilo nás tam více rodin, rodiče a ostatní dospělí pracovali na poli a my děti jsme jezdily do školy autobusem do Jablonného. Bylo to moc pěkné, měly jsme si kde hrát a bylo veselo.

Jednoho večera, zrovna jsme se chystali do postele, pod okny kdosi hodně hlasitě volal a bouchal do dveří.

„Fero, jdi se podívat ven, kdo to je, venku hrozně prší...“ posílá máma otce.

„Vždyť už jdu.“

Otec, sice nerad, ale jde dolů po schodech a šomre, já vím, je unavený a chce se jít vyspat. Za chvilku je zpátky a není sám. Vešel s ním dovnitř promočený pán a dva kluky měl s sebou, taky byli celí mokří.

„Julko, říká, že nemá kam jít a venku hodně prší, bojí se o děti...“

„Ale jasné, jen ať jde dál s dětmi,“ říká moje hodná máma, rychle šla do pokoje a za chvilku přinesla šatstvo.

Já vykuleně koukám na ty kluky, jeden má asi tak šest roků a ten druhý, co má nejkrásnější oči na světě, asi devět roků, moc hezký kluk, ale má cosi na obočí, něco jako šití. On si mě taky prohlíží.

„Tady si vezmete oblečení, tam v pokoji se převlečte a já vám za chvilku udělám čaj a jídlo.“

Cizí pán poslechl a šel do pokoje i s kluky. Já jsem ze svého šatníku vybrala tepláky a dám tomu klukovi. Máma šla k plotně a dělá jídlo, otec si sedl ke stolu a zapálil cigarety.

Cizí pán vyšel z pokoje i s kluky a říká: „Už jsme hotoví, jak vám poděkovat...“

„Nemusíte, posaďte se a povídej, odkud jsi...“

Posadil se a smutným hlasem začal mluvit, kluci si sedli za stůl. „Jmenuji se Hajmáš Cibula, jedu až z východu, víte, manželka mi umřela a já zůstal sám s dětmi, tam na Slovensku práce není a já se dal do Čech, za nějakou práci...“

„No, práce tady je až dost, a to nemáte nikoho? Tchně, rodina...“

„Rodina, moje rodina by ráda pomohla, ale nemají taky z čeho, a tchně? Ta je velmi zlá ženská, že umřela moje drahá žena, dává vinu mně...“

„To snad ne?“

„Tak, je to pravda, všude to rozhlašuje a já nemám klid...“

„Tady si vezmete trochu polívky, chleba a teplý čaj, najezte se a potom můžete povídat, děti jsou určitě hladové.“

Poslechli moji mámu a začali potichu jíst, ten hezký kluk se styděl, ale ten menší se pustil do polívky hlavě. Dívám se smutně na ně, nechťela bych nikdy v životě být bez maminky, maminka je na celém světě nejvíce!

Najednou nejsme tři, ale je z nás větší rodina, naši si taky sedli a po-

slouchají Hajmáše, co povídá.

„Děkuji moc za jídlo...“

„Neděkuj pořád, to je samozřejmost, poslechni, mně nejde na rozum to tvoje jméno, je tak divný...“ ptá se můj tatka hosta.

„Já jsem Maďar, pocházím z Komárna, proto mě nechtěli mezi sebe přijmout, rodina mojí ženy, bylo to těžké...“

„To vůbec není žádný rozdíl, každý z nás odněkud pocházíme a teď jsme v Čechách, to kvůli práci, že...“

„Kéž bych i já měl tady práci...“

„Nedělejte si starost,“ říká naše máma, „zítra ráno vás vezmeme s sebou a půjdeme přímo za vedoucím, dobře to dopadne. Už je hodně hodin, jde se spát. Vy, Hajmáši, budete spát v pokoji s dětmi a my si vezmeme Věrku s sebou do ložnice. Věrko, zítra do školy nepůjdeš a všichni tři se půjdete najíst do závodní kuchyně, ano?“

Joj, to mám radost, budeme spolu celý den!

A tak to všechno dopadlo dobře, jak říkala moje máma. Hajmášiho vzali do práce na statku, dali mu byt a my jsme spolu chodili s Ernestem autobusem do školy a byli jsme pořád spolu. Stali se z nás velcí kamarádi, se vším jsme se mezi sebou rozdělili, bonbóny, žvýkačku, no zkrátka, všechno jsme měli společně.

„Věrko, já jsem tady opravdu rád, akorát se mi stýská po mámě...“

„Já vím, bez mámy je těžko, ale máš moji mámu, budeme ji mít společně, ano?“

„Ano...“

„Řekni mi, co to máš na tom obočí?“

„Jo tohle, nic moc, jednou jsem upadl na kámen a rozbil jsem si hlavu, teklo mi hodně krve a naši se mnou utíkali do nemocnice, tam mi to zašili a dobrý, akorát se mi rozpůlilo obočí, jinak nic a jizva...“

„Hlavně, že jsi celý, ha, ha.“

„Věrko, musíme si slíbit, že se nikdy nerozejdeme, ano?“

„Jasně, proč?“

„Nikdy nevíš, já mám strach, náš táta se kamarádí s jednou ženskou a pořád se na sebe usmívají, aby...“

„Jé, aby ho neodtáhla...“

„To snad ne, ona hlídá bráchu a pomáhá mu se vším...“

Je mi z toho smutno, už se bojím, že můj věrný kamarád a možná i můj manžel, až budeme dospělí, mi odejde. Objali jsme se a hodně jsme se k sobě tiskli, aby nás nikdo neodtrhl.

Za týden Ernest ke mně přišel s pláčem a říká: „Věrko, zítra se stěhujeme někam do Děčína, ta kamarádka tátova jede taky s námi, otec nám to dneska oznámil, co budeme dělat?“

Vyrazil mi dech, moje srdce přestalo bít.

„Já nevím, co budeme dělat, nevím, jak budu bez tebe...“

„A já bez tebe...“

A tak uteklo hodně roků, dopisy od Ernesta přestaly, já dospěla a vdala se, teď je můj kamarád manžel. Všechno je jiné, dětský život skončil, ale sem tam si na Ernesta

vzpomenu. Bylo to krásné, bez povinnosti, jenom si hrát a radovat, jediná povinnost byla škola a poslouchat rodiče.

Moje milovaná maminka onemocněla, já jedu za ní, bydlíme dost daleko od sebe.

„Fando, jedu za mámou, budu tam až do neděle...“

„Jasně, ale vezmi s sebou Zdenku...“

„No bez ní bych nejela nikam.“ Tak jsem se vydala s dcerkou za svojí maminkou, jdeme k nádraží.

„Nezlob už, Zdeni, koupíme si jízdenku a musíš být hodná...“

„Já nezlobím, mami, jen se rozhlížím...“

„Radši mi dej ruku a buď v klidu...“ Není klidná ani náhodou, musím na ni dávat velký pozor, nebo se mi ztratí. Půjde už do školy, snad se zklidní.

„No šup, pojď, už je tady náš vlak...“

Konečně, sedneme si a bude klid a ticho, hlavně to ticho... Tolik otázek, co mi dává moje holčička, to je nemožné.

„Mami, mami, tady jdeme, sem do tohoto kupé...“

„Tak jo, ale nekřič!“ Vešly jsme do kupé, sundala jsem dceři bundu a sobě kabát a konečně sedím. Ani jsem si nevšimla, kdo je tu s námi, můj zrak spočinul na naproti sedícím muži. Vedle něj sedí asi tak osm roků starý kluk, moje dcera si odesdla ode mě a vesele s ním vykecává, jako by ho znala roky. Já nemám slov, ten hezký muž mě přitahuje, ale co ta jizva na obočí? Dívám se mu přímo do očí jako přikovaná, někoho mi ten mužský připomíná, to snad ne! Na tu jizvu v obočí jsem mu tolikrát sahala, je to ON! Usmála jsem se na něj a on mi úsměv vrátí.

„Ernest Cibula?“ promluvila jsem na něho.

„Věrka Kováčová?“ ptá se on. S úsměvem na rtech kývám hlavou.

„Ty jsi nezapomněla na...“

„Jak bych mohla, každý vzpomíná na svoje dětství s láskou...“

„Já taky často na tebe myslíval, ale koukám, že máš krásnou holčičku, celá tvoje podoba...“

„Tvůj klučina je taky moc hezký, jak to rychle uteklo, že?“

Začali jsme vzpomínat to naše přátelství, co jsme spolu prožili, v kupé je hodně veselo, smějeme se a děti s námi. Cesta rychle uběhla. „Jsem na místě, Zdeničko, budeme vystupovat. Měj se moc hezky a přeji ze srdce hodně štěstí a vzpomenej si někdy na mě, už máme jenom společné vzpomínky...“

„Věrko, škoda, že jsme tenkrát od vás odešli, byli bychom navždy spolu...“

„To nikdy nemůžeš vědět, každý má svůj osud...“

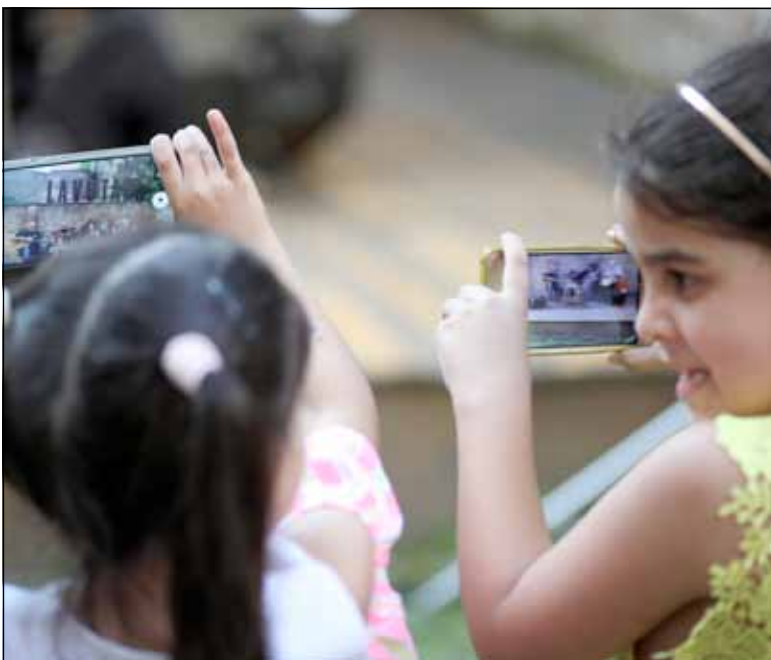
„Máš pravdu, sbohem, Věrko, zůstaneš navždy v mém srdci...“

„Sbohem, Erneste, ať si ti celý život daří.“

Vystupujeme z vlaku, vlak odnáší moji dětskou lásku někam do zapomnění...

Irena Eliášová

Sestry

Narodily jsme se v srpnu roku 1985, do prvního výročí svatby našich rodičů zbýval necelý měsíc. Naše maminka nás porodila sice běžným porodem, ale o tom, že se narodíme dvě, neměla sebemenší tušení. Bylo jí 33 a měla štíhlou postavu, váhu si udržovala na 50 kilo, ale během těhotenství přibrala tak asi 30 kilo navíc. Máma byla v šoku, svíjela se bolestí, protože veškerou porodní bolest snášela, ale byla neuvěřitelně ohromená tím, co prožila. Ležela bez hnutí na nemocničním lůžku a přísahala si, že už žádné další dítě nebude. S tátou se dohadovali nad jmény, měli totiž vybrané jen to jedno. Pak nakonec vyhrála Viktorka a Vendulka. Toho rána, kdy po příjezdu z nemocnice přišla máma domů a spatřila v zrcadle svoje tělo, byla v šoku. Po porodu se její tělo rychle zbavovalo vody, kterou v těhotenství nasálo, a rázem zhubla o patnáct kilo! Nohy měla hubené, že si myslela, že se na nich ani neudrží.

Máma měla tátu ráda, seznámili se v hotelu, kde pracovala na recepci. Táta tam dvě noci přespál a hned druhý den večer pozval mámu na večeři. Oba si rozuměli, byli mladí a očišťovaní jeden z druhého. Časy se ale rychle změnily. Náš rodinný život nebyl žádná pohádka. Myslím si, že táta požádal mámu o ruku, aniž by ji pořádně znal. Máma byla krásná žena, to jo, měla dlouhé černé vlasy, výrazný obličej, hnědé velké oči, které si líčila řasenkou. Její rty byly trochu užší, ale zato velké. Ráda nosila přiléhavé šaty, měla útlý pas, a taky kalhoty rozšířené do zvonu. Každý chlap se za ní otáčel. S tátou chodili do kina nebo jen tak leželi v trávě a povíдали si.

Na své dětství vzpomínám ráda. Má sestra, která mi byla úplnou kopií, ale měla jinou povahu, mě doprovázela snad všude. Byly jsme spolu skoro každický den, chodily jsme spolu do školy, učily se, koukaly na televizní seriály pro zamilované. Naše dětství bylo nevinné a někdy i bez úplného dozoru. Často jsme se sestrou trávily volný čas tím, že jsme vymýšlely spousty divných her, ze kterých jsme se nic nenaučily. Rodiče nás moc nevedli k tomu, jak bychom měly trávit náš volný čas. Do žádných kroužků nás nezapisovali. Já byla hubená jak párátka, ale má sestra mohla mít tak přes 50 kilo, v té době nám bylo 13 let. Všední dny po škole jsme doma proseděly u televize a sledovaly naše oblíbené zamilované seriály, přitom jsme u toho pojídaly slané krekry nebo tousty, čokoládovou zmrzku a tak všelijak. Nedivím se, že má sestra tolik přibrala. Na mně to nebylo nikak vidět.

Z dětství si vzpomínám na své sny. Jednou se mi zdálo, že náš dům pohltily plameny ohně a my jsme nemohli ven. Dům žhnul oranžovými světly a vše vypadalo tak živě. Mé noční můry mě pokaždé budily ze spaní, ale nejen mě, i mé rodiče a mou sestru. Jednou, když se mi zdál sen o našem domě, který hořel, si máma přisedla k mé posteli se slovy, že kdyby doopravdy hořelo, tak bychom museli cítit kouř. Táta zase neřikal nic, co by mě uklidnilo, vše totiž nechával na mámě. Usmál se na mě a pak odešel zpátky do svého pokoje. Máma mě pohládila a přikryla dekou až po bradu a odešla. Vědy se na mě usmála a řekla, ať se nebojím. Týden po tom snu vyhořel dům kousek od našeho domu. Všechny nás probudilo houkání sirén a hluk z hasičských a policejních vozidel. Já byla v šoku. Všechno jsme to sledovali z oken. Ale já v duchu viděla, kdo v něm žil. Žili tam nějaký postarší manželé. Nikdo však netušil, že se mé noční můry fakticky stanou...

Trpěla jsem různými předtuchami. Myslela jsem si, že když vyrostu, zmizí to, ale nezmizelo, právě naopak to bylo se mnou horší. Nevěděla jsem, co se sebou, tak jsem začala kouřit cigarety a pít alkohol, ve škole na střední jsem se zapletla s takovou partou chodící za školu a blbli jsme. Chtěla jsem přijít na jiné myšlenky. Jednou, když jsme po škole přišly se sestrou domů a měly hlad, tak se máma zavřela do ložnice, zatahla závěsy a zhasla světlo. Ležela v posteli. Nevěděly jsme, co máma v temné ložnici dělá a tak jsme si říkaly, že si šla na chvíli zdřímnout. Neměly jsme odvahu zaklepat na dveře ložnice a zeptat se jí, zda je v pořádku, byly jsme v pubertě a bylo nám sotva 13 let. Naši nebyli jako rodiče nijak zvlášť přísní. Přísnost vyžaduje energii, kterou naše máma neměla, a táta, ten zas nechával všechno rozhodnutí na ní. Máma trpěla dnem ode dne depresemi a každé odpoledne se zavírala v pokoji.

Konec 1. části

Veronika Kačová

**muzeum
romské
kultury** **podcast**

m r k

rommuz.cz/podcasty

Hodonín u Kunštátu.
Památník holokaustu
Romů a Sintů na Moravě

výstava
1/4 – 31/10
2022

**Lidická
tragédie**

Tento rok je to 80 let od vypálení etnické obce Lidice nacisty. Výstava připomíná nejenom nechalé známé datum 10. 6. 1942, kdy došlo k zničení obce, ale také podléhající Lidé a po současnost. Lidická tragédie se stala symbolem utrpení nevinného civilního obyvatelstva nejen na našem území, ale po celém světě.

m r k
muzeum
romské
kultury

rommuz.cz

NÁRODNÍ MUZEUM **m r k**

Výstava Muzea romské kultury
ze sbírky výtvarného umění
Exhibition of the Museum of Roma
Culture from the Collection of Fine Art

Kuratorky Curated by
Petra Hanáková, Emília Rigová

**Výstava Exhibition Výs
m Otevřená cesta The R
sta The Road is Open Pl
n Phundrado Drom Ote
Od 3.6.2022 From 3.6.2**

Národní muzeum
Národního muzea
Kinského zámku 98
Praha 5

www.nm.cz
www.rommuz.cz

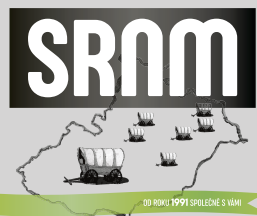
Ceník inzerce

celá strana 5 000 Kč (rozměr 26×40)
1/2 strany 3 500 Kč (rozměr 26×20 nebo 40×13)
1/4 strany 1 500 Kč (rozměr 13×20)
menší formát – 7 Kč/cm²
Sleva při opakované inzerci na druhé a další vydání 25%

žádosti o inzerci na: holomkova@srnm.cz

Adresa redakce Romano hangos
a Společenství Romů na Moravě

Cejl 460/35, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:

způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu: Romano hangos, Cejl 460/35,
Brno 602 00. Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010

cena předplatného pro rok 2022 je 300 Kč

Karel Oswald: Dávné vzpomínky

Příběh rodiny Holomkových, o kterém kniha vypráví, se odehrává v první polovině 20. století. V době, kdy Holomkovi žili na Moravě již po několik generací, a v době, kdy se v Evropě schylovalo pod stínem nacismu k tragickému osudovému průřezu romských dějin.

„Dávné vzpomínky“ jsou založené na autobiografii vypravěče, který v závěru sympaticky otevřeně své dílo komentuje: „ten příběh je pravdivý od první do poslední řádky. Pravda, něco jsem trochu přidal, něco domyslel, změnil některá jména a místa. Jinak ale je vše pravda pravdoucí!“

Objednávejte na adrese redakce nebo na holomkova@srnm.cz

Cena 100 Kč + poštovné

Dávné vzpomínky

Mamost nad mamost, ale jak krásná...

Karel Oswald

Redakce RH vyhlašuje Literární

soutěž Janka Horvátha

o ceny v kategoriích:

- příspěvek v romštině
- příspěvek v češtině

Soutěž je bez omezení věku. Pište to, co chcete sdělit ostatním! I na Vašem hlase záleží!

Příspěvky přijímáme od 1. 7. 2022 do 15. 11. 2022 na e-mailu romanohangos@gmail.com nebo na adrese redakce SRNM, Cejl 35, 60200 Brno.

Nejlepší příspěvky budou zveřejněny online i v novinách. Tiskem publikovaní autoři získají autorský honorář a odborná porota vybere v prosinci výherce hlavní ceny. Každý soutěžící získá předplatné na rok 2023!

Soutěž je vyhlášena za finanční podpory Statutárního města Brna.

Romano hangos / Romský hlas. Vychází s podporou Ministerstva kultury, Jihomoravského kraje a Statutárního města Brna.

Vydává Společenství Romů na Moravě. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. E 8154.

Redakce: Sabir Agalarov (šéfredaktor) romanohangos@gmail.com; Alica Heráková, Tomáš Ščuka. Grafická úprava a sazba: Radim Šašínska.

Redakční rada: Roman Čonka, Prešov; Alica Heráková, Brno; Drahomír Radek Horváth, Děčín; Ivona Parčiová, Brno; Barbora Antonová, Brno; Margita Racová, Brno.

Adresa redakce: Cejl 460/35, 602 00 Brno, tel.: 545 246 673, e-mail: romanohangos@gmail.com, Elektronická verze: www.srnm.cz.

IČO vydavatele: 44015178. Bankovní spojení: Fio banka, číslo účtu: 2300661977/2010. Tiskne: Samab press group, a.s., Cyrillská, Brno. Rozšiřuje: Kongrestakt Brno.